

uiden.
 a wal met de
 hepping en
 paalt God het
 rlosser het
 is Hij haar
 rlosser haar

dere dan deze,
 risch gegeven
 redende schep-
 maar dat wij
 rst en nadruk,
 d", die immer
 cheppings-
 "neen" tegen

op de „grens“
 aarheen", staat
 "der konkrete
 en kent uit de
 bekende, inte-
 „het oogen-
 ssing". God,
 wee kanten
 schepping (het
 „doel" uit; en
 één, slechts
 l. God ziet op
 twee polen uit:
 En wij hebben
 " tusschen die
 is onze plaats
 a en toekomst
 t de scheppings-
 st, de komende
 mblik", waarin
 beslissing moe-
 ten laten moeten
 ogenblik" is het
 t verleden staat
 enmin. Alleen
 j „nu" noemen
 „Gegenwart", al-
 /erleden en toe-
 titeen, het is de
 au", waarin wij

nog het „derde“
 plaatsen? Neen,
 daarmee, dat hij
 beide begrippen
 n ethischen zin
 ist dit „mid-
 dping en verlos-
 er en God als
 vordt. Ons rede-
 „de tijd der ver-
 entijd", ons „in-
 hiek is daarom
 ethische is naar
 lechts provi-
 ondeval" en „op-
 nanier van den
 im, die de be-
 ld maar nimmer
 niet principieel
 r „kritiseert", en
 at hij op weg is
 d", welke de be-
 relde oordeelt
 komende wereld,
 eekent over onze
 in ook alleen hij
 karakter van de

, dat „konser-
 in deze histori-
 egenover el-
 den, als waren
 als ware de een
 konservatisme vor-
 is deze wereld
 t den ernst der
 komen der toe-
 maal geen ander
 ndere gegevenhe-
 jkennen de schep-
 oken schepping
 zonde. Daarom
 immer recht-
 indirekt komt
 dets werkelijks in
 maar er is tege-
 te wereld, dat
 ter het zijn schep-
 er Hij het voere-
 oekomende eeuw-
 nkel gegeven d'ing
 a Gods ordening
 t volgens Brunner
 ur heidensch is
 worden begreep-
 ". Evenzeer rove
 christelijk gebod
 is Verlosser" zeg-
 ebben wij het ook
 rold gaat voorbij
 w". Als Schepper
 ing van Zijn orde-

ningen, en het zich daarnaar voegen; dat is inder-
 daad het eerste, omdat wij van het „doel", dat
 ons immers onbekend is, nu eenmaal niet kunnen
 uitgaan. Maar als Verlosser eischt God van ons
 tegelijkertijd, dat wij de gegeven ordeningen, die
 wij noodgedwongen nu eenmaal erkennen moeten,
 ook tevens niet erkennen; met het oog
 op het komende Godsrijk moeten wij onze hande-
 lingen inrichten; protesteerende tegen wat
 wij aanvaarden. Want de scheppingsordenin-
 gen, gelijk ze b.v. bindend zijn voor de verhouding
 tusschen ouders en kinderen, leeraren en leerlingen,
 regeering en burgers, ze zijn wel (krachtens de
 schepping, het „vanwaar" der wereld) ordeningen
 van een onontkoombaar dwingend gezags-
 karakter; maar tenslotte zijn ze toch ook maar
 niets meer, niets hoogers dan: tucht en dwang-
 middelen, waarvan zich God bedient; ze aanvaar-
 dende, en erkennende, heeft de christen tevens
 ertegen te protesteerden. Verabsolueert hij ze, dan
 worden ze afgoden, waarvoor hij slechts knielen
 kan op straffe des doods.

En hier komt weer naar voren Brunner's ver-
 menging van „de wereld" enerzijds en „dêze (in
 zonde gevallen) wereld" anderzijds: deze schep-
 pingsordeningen zijn, zegt hij, meteen werktuigen
 van een boos, geweldadig kollektief egoïsme (denk
 aan Kierkegaards staatsopvatting). Ze beheerschen
 wel de wereld, maar „de" wereld, die wij kennen,
 is slechts „dêze", de „zondige", „gebroken" wereld;
 en daarom zijn de scheppingsordeningen evenzeer
 dwangmaatregelen van God, als dat ze werktuigen
 zijn van dat booze kollektieve egoïsme. Alle orde-
 ningen zijn dat; de scheppingsordeningen niet min-
 der dan de ordeningen der zonde. In haar histori-
 schen vorm zijn de scheppingsordeningen niet min-
 der dan de ordeningen der zonde tegelijkertijd
 openbaringen van de menselijke zondig-
 heid en goddeloosheid. Daarom luidt
 de wil Gods ten aanzien van de gegeven wereld —
 de om ons heen liggende wereld van den naaste —
 niet slechts: zich ernaar voegen, maar ook: weer-
 stand er tegen bieden, er tegen protesteerden.
 Brunner drukt dat — helaas — uit met een bijbel-
 schen term: „sich nicht der Welt gleichstellen",
 en meent, dat hij tot het hanteeren van dezen term
 het recht ontvangt uit Romeinen 12:2.

En zoo valt hier onverhinderd de mogelijkheid
 van bepaald christelijke politiek weg. De christen
 is iemand van „hoogere orde"; de staat, de histori-
 sche gegevenheid, gelijk wij ze in staatsvorm en
 verband ontmoeten, is van lagere orde. Ze behoo-
 ren bij elkaar niet; wat de ridder der oneindigheid
 in de eenzaamheid van zijn „oogenblik" doet voor
 het aangezicht van God, dat is iets totaal anders,
 dan wat hij doen moet, te doen veroordeeld is,
 in het historisch continueerbaar verband van
 staatsvorm en staatsdienst.

Een volgenden keer willen wij nog iets naders
 ervan zeggen, en trachten, kort aan te geven, waar-
 om deze gedachten de onze in geen deele kunnen
 zijn.

K. S.

Kerstpoëzie.

Het is in ons blad steeds gewoonte geweest, bij
 de bijzondere gelegenheden van het jaar in de
 rubriek Literatuur en Kunst een of meer verzen
 te citeren, die op de herdachte feiten betrekking
 hebben.

Toen ik erover nadacht wat voor ditmaal te
 kiezen zou zijn, herinnerde ik mij, dat nog altijd
 een paar nieuw-verschenen verzenbundels op be-
 spreking wachten. En de gedachte kwam bij mij
 op, of misschien daarin poëzie zou te vinden
 zijn, die voor het doel geschikt is, om dan tegelijk
 de bewuste bundels met een enkel woord aan te
 kondigen.

Inderdaad bleek dit het geval.

In den bundel „Levensvonken" van Beren-
 dien Meyer-Schuilting¹⁾ komen een viertal
 Kerstverzen voor.

Berendien Meyer-Schuilting behoort tot de jonge-
 ren onder de christelijke dichters.

In bijdragen aan tijdschriften en een enkele ge-
 bundelde uitgave heeft ze zich doen kennen als
 een dichteres van eenvoudige, maar dikwijls ge-
 voelvolle verzen, waardoorheen, ondanks de ge-
 breken van jeugdwerk, toch wel ruischen de
 klanken van het christelijk levenslied. Natuur-
 dichtjes over het gebeuren in lente of herfst,
 momentopnamen uit de dagelijksche doening der
 menschen, soms ook iets in het genre der belij-
 dende poëzie vormden van dat vroegere werk
 de hoofdzaak. Zonder pretentie aangedien en ook
 om de zuiverheid van gevoel en de oprechtheid
 sympathiek, vonden deze verzen genoegzame waar-
 deering, om de dichteres aan te moedigen voort
 te gaan.

Thans verscheen een nieuwe bundel, niet zeer
 omvangrijk (nauwelijks 50 verzen,) maar die als

¹⁾ Uitg. J. H. Kok, N.V., Kampen.

een oogst te beschouwen is van groei en rijping.
 Technisch zijn de verzen sterker, en ze dragen
 ook veel meer het karakter van poëzie. Ken-
 nelijk heeft de dichteres zich in de goede richting
 ontwikkeld en bijkomstigheden, rijngedwongen-
 heid, pathos zijn tamelijk wel uitgezuiverd. En,
 al is ook hier nog de afhankelijkheid van Alice
 Nahon duidelijk te bemerken, er is toch meer
 eigens, meer persoonlijks, meer van het waarlijk
 poëtische.

De Kerstverzen, die er in voorkomen, kunnen
 het bewijzen.

„Kerstnacht", het eerste, kan mij 't minst be-
 koren. 't Is een proeve van moderne verstechniek,
 korte momentele impressies, in rhythmische,
 maar ongelijksoortige versvoeten:

Kerstnacht!
 ruischend Engienwieken —
 een kind! —
 een Moeder, die weeldebewogen
 heur eerstling in doeken windt.

Kerstnacht! —
 een stalleke —
 een kribbe —
 een Kind! —

een mensch, die langs sterbelichte landen
 het Leven vindt.

Voor mijn gevoel is hier disharmonie tusschen
 den vorm en de stof. Het streven naar modernite-
 it is hier te ver doorgevoerd, gezien de inhoud.

Het groote wonder van den Kerstnacht, de alle
 eeuwen vervullende rijkdom van de geboorte in
 den stal, komt niet tot zijn recht. En de Evangelie-
 gedachte, die het machtige, jubelende accord is
 van den Kerstnacht, ligt veel te ver weg. Ze
 schemert in de laatste regels, maar zoo vaag, dat
 men haar zoeken moet en dan nog meer achter
 dan in de woorden. Hier past geen abrupte, mo-
 dern-zakelijke impressie — al ontken ik niet, dat
 er poëtische bewogenheid in het vers leeft — de
 stof eischt het volle, aanzwellende loflied, krachtig
 doorklinkend, omdat de dichter, als hem de be-
 teekenis van het wonder grijpt, tot lofverheffing
 móét worden gestemd. Wat ik dus tegen dit vers
 heb is, dat het te schamel is, te verstandelijk ook,
 te zeer gewilde proeve van moderniteit over een
 onderwerp, dat het hoogste en rijkste inhoudt,
 dat het christelijk lied bezingen kan.

Veel beter, wijl eenvoudiger en daardoor zuiver-
 der, zijn de beide volgende over het „Christus-
 kind". Die hebben niet het karakter van maak-
 werk, maar van persoonlijk doorleefde emotie, die
 zijn niet verstandelijk, maar spontaan. En daarin
 komt wel uit de beteekenis van den Kerstnacht,
 óók het Evangelie van den geboren Zaligmaker.

Christuskind. (I.)

Ik ben zóó moe van 't zoeken naar Uw kribbel
 ik ben door duistere nacht gedwaald, zoo ver! —
 ik heb U willen vinden langs de aarde
 maar langs den Hemel wees Uw ster!

Toen heb ik bij d'at licht Uw donkre woon gevonden
 en 't strooien bedje waar Gij waart gelegd...

Toen heb ik bij d'at licht m'n moede hoofd gebogen
 en in Uw kleine hand mijn leven neergelegd.

Op dit vers is van toepassing wat P. Keuning
 schrijft in zijn kort, maar heel goed artikel in
 „Opgang" van November 1933: „Een Christen-
 kunstenaar. Hij volgt den Heiland. Hij hoort Zijn
 woorden van liefde. Hij ziet, hoe daar een hand
 is uitgestrekt ter genezing. Hij ziet het leven ont-
 waken uit den dood. En zoo zachtjes aan, hij
 weet zelf niet hoe, wordt daar een lied geboren
 in zijn hart. Hij zegt uit, wat hij, achter Christus,
 ervaart van leven en dood, van zonde en genade.
 En dan gaat zijn lied over in dank en aanbidding".

Dat het vers spreekt van worsteling, van moe-
 gezocht zijn, 't is niet verkeerd, integendeel. Heel
 juist zegt Keuning het: „Zeker zal het lied van
 dien christen-kunstenaar die gaat dicht, zeer dicht
 achter Christus, wel het allermeele sporen dragen
 van een geweldige zieleworsteling. Wat wil men
 van onze christen-kunstenaars, vooral van onze
 jonge christen-kunstenaars? Enkel de overwinning
 en de worsteling niet? Maar dat kan men toch
 niet begeeren. Ook hun worsteling mogen ze ons
 geven, mits... het een worsteling is naar Christus
 heen... (Want) een worsteling naar Christus heen
 eindigt altijd met een overwinning. Een worsteling
 naar Christus heen eindigt met een overgave aan
 Christus..."

Die intonatie heeft dit vers: de worsteling naar
 Christus heen, die bij hemellicht de donkre woon
 doet vinden en het moede hoofd doet buigen, om in
 geloovig aanbidden gansch het leven in zijn hand
 te leggen. Dat is het persoonlijk doorleven van het
 Kerstwonder, dat is ook de verklanking van het
 Kerstevangelie. In al zijn eenvoud is het proeve
 van christelijke kunst, veel meer en veel rijker dan
 het vorige.

En zoo is het ook met het andere vers over het
 Christuskind. 't Is naar mijn inzien technisch niet
 zoo zuiver als het eerste, maar het is toch goed,
 toch uitzegging van de Kerstboodschap.

Christuskind. (II.)

Wel was Uw wiegje een kribbe van hout
 Uw kleertjes — schamele doeken
 Maar Engelenvleugelen dekten U toe
 en Koningen kwamen U zoeken! —

Wel waart Gij arm, zoo arm als géén! —
 een donkere stal Uw woning! —
 Maar de ziel, die geknielt Uw sterre ontdekt,
 Vindt aan Uw kribbe — heur Koning!

Het beeld in den voorlaatsen regel is niet reëel
 en omdat juist daar de wending ligt van het vers
 is dat een wezenlijk gebrek. Doch in den laatsen
 regel, die in zijn eenvoud krachtig spreekt, wordt
 de waardij van de gedachte hersteld.

Een vierde Kerstvers richt den blik op Maria.

Maria.

Eén enkele kaars beschijnt haar Vrouwe-handen,
 die blank van liefde heur zachte kindje leggen
 aan ruwe houten kribbewanden —

Ze dekt zijn broosheid met heur leven toe
 en hult het in de ronding van haar armen —

Maar als zij neerknielt in den donkren stal...
 weet zij zich kind — gedekt met Zijn erbarmen!

Ietswat precieus is het vers wel en het woordje
 „het" in den vijfden regel is niet gemotiveerd —
 een zwakke plek, die in een miniatuur-schilde-
 rinkje als dit niet onopgemerkt blijven kan — maar
 het: ook haar Zaligmaker, dat de eigenlijkheid
 ervan is, doet het toch bij de beteekenis van het
 Kerstfeest dadelijk aansluiten. En in de enkele,
 weinige regels is de Maria-figuur zuiver omlijnd:
 Zijn moeder en Zijn kind! Een paradox, die door
 het: „als zij neerknielt in den donkren stal" is
 verklaard.

In de citatie van deze verzen is een indruk ge-
 geven van den nieuwen bundel van Berendien
 Meyer-Schuilting. Ook in de overige verzen, weér
 natuurdichtjes, weér ook soms belijdende poëzie,
 zijn de kenmerken der echte kunst te vinden en
 in enkele van zulke kenmerken, ik herinner aan
 het woord van Is. Querido, is een bundel als bij-
 drage tot de poëzie te aanvaarden.

Tegelijk heeft ze Kerstklanken doen hooren, die
 de blijde boodschap verkonden, dat geboren is de
 Zaligmaker der wereld, in zijn schamelheid tóch
 Koning, in zijn kleinheid tóch de omvalter van
 onzen nood en al onze levenszorg — en daarom
 te aanbidden en te danken.

De tweede bundel, die ter bespreking voorligt,
 biedt gelegenheid een Sylvesterzang weer te geven.
 Daarom over dezen in een volgend artikel.

C. T.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Folklore rondom het Kerstfeest.

Het wordt een al meer veld winnende gewoonte,
 bijzonder in de groote steden, de grauwhed en
 de lange, duistere avonden van onze noordelijke
 winters, tegen het einde des jaars, te onderbreken
 door een reeks dagen, rijk aan vroolijkheid, ge-
 zellige feesten e. veelkleurigen lichtluister. En
 vooral de ons zoo ewijde dagen van het Kerst-
 feest zijn het, die in de moderne kringen steeds meer
 als feestdagen worden doorleefd. Maar dan feest-
 dagen, waarin de blijdschap zich niet in de eerste
 plaats concentreert om de vleeschwording van den
 Zoon Gods, om de geboorte van het Kindeke in
 Bethlehem, doch waarin het gezelligheidsinstinct
 van den mensch zich het sterkst doet gelden en
 zijn medemensch wil ontmoeten in de meest aan-
 lokkelijke en warme sfeer. En aan die sfeer wordt
 een luister verleend, die aan de traditie sterk ver-
 want is en aan tal van survivals uit het grijs
 verleden een krachtig voortbestaan verzekert.

Mogen ook bij de andere Christelijke feestdagen
 nog vele gewoonten en gebruiken in eere zijn ge-
 houden, die met het feit der herdenking niets
 hebben uit te staan, maar overblijfselen zijn uit
 de heidensche sfeer, waarin onze verre voor-
 vaders leefden, dêze resten folklore zijn het meest
 beperkt tot het platteland en de kleine steden,
 waar de traditie het best in eere wordt gehouden.
 — bij 't Kerstfeest zijn deze gebruiken, die met
 Christus' geboorte in geenlei verband staan,
 meer algemeen verbreid, hebben zich bij de stede-
 lijke bevolking, al gaat ze voor minder conser-
 vatief door, krachtig ingeburgerd en winnen in
 steeds wijderen kring aan populariteit.

Wegens het economisch element, dat er in
 schuilt, — handel en industrie vinden hier steeds
 groter afzetgebied —, is het te begrijpen, dat de
 propaganda ervoor al meer toeneemt. De Pers
 vestigt in haar fotopagina's en advertenties uw
 aandacht er op en nevens de meest aantrekkelijke
 winkelaanbiedingen, moedigt zij u aan in de komende
 feestdagen uw huiselijk leven zooveel mogelijk met